

Tabule resolute, The Central European Type of Alfonsine Tables

14.6.2026 - | Astronomický ústav AV ČR

V prestižním nakladatelství Brepols vyšla kniha "Tabule resolute, The Central European Type of Alfonsine Tables".

Jedná se o jeden z výstupů ERC grantu ALFA, členy jehož týmu byli doc. Petr Hadrava z Astronomického ústavu AV ČR spolu se svojí manželkou Dr. Alenou Hadravovou. Tištěná kniha vyšla již koncem března, ale nyní je přístupná také jako Open Access, takže si ji zájemci mohou stáhnout a prohlédnout. V rámci série publikací projektu ALFA jsou dostupné další publikace s touto tematikou středověké astronomie.

Astronomové a astrologové ve středověké Evropě používali soubory číselných tabulek k výpočtu pohybů planet, doplněné podrobnými návody k jejich použití. Kastilské Alfonsinské tabulky, vytvořené na dvoře Alfonse X. v Toledu po polovině 13. století, tvoří základ latinských Pařížských Alfonsinských tabulek (20. léta 14. století), které se staly výchozím bodem pro další šíření a rozvíjení astronomických tabulek na evropských univerzitách a v dalších kulturních centrech mezi 14. a první polovinou 16. století.

Středoevropskou verzí Alfonsinových tabulek jsou tzv. Tabule resolute. Tato verze byla původně sestavena pro poledník ve Vratislavi v roce 1424 a později přepočítána pro poledníky v Praze, Krakově, Lipsku, Salamance, Bologni a dalších městech. Tabule resolute se dochovaly v desítkách rukopisů a v několika raně novověkých tiscích, které obsahují jak tabulky, tak pravidla („canons“) pro jejich použití. Kniha přináší první vydání vratislavských tabulek i variant pro jiné poledníky a vybraných pravidel pro jejich použití, sestavených Petrem Cruciferem, Mikulášem Wodkou a Janem z Głogowa. Latinská vydání jsou doplněna komentovanými anglickými překlady. Práce je zakončena vysvětlením matematických principů tabulek a analýzou chyb v editovaných tabulkách.

<https://www.asu.cas.cz/articles/2576/19/tabule-resolute-the-central-european-type-of-alfonsine-tables>